

к.е.н., доц. В.О. Іваненко
О.Г. Герасимова, гр. ОА-78К, ФОФ
Житомирський державний технологічний університет

КОНЦЕПЦІЯ EVA: ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ

На підприємствах все гостріше постає проблема вибору оптимального підходу щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. У більшості випадків, розроблені методики аналізу, пов'язані з оцінкою діяльності підприємства, зводяться до використання класичних показників (рентабельність, платоспроможність, фінансова стійкість тощо), проте вони не дають цілісного уявлення про фінансову складову ефективної діяльності підприємства, що в свою чергу актуалізує дане питання.

У кінці 80-х рр. минулого століття американська компанія «Stern, Sewart and Co» на чолі з Дж. Стерном і Б. Стюартом запропонували оцінювати ефективність компанії за допомогою показника економічної доданої вартості (Economic Value Added – EVA), пізніше зареєструвавши його як свій товарний знак. Ними були розроблені схеми заохочення менеджерів, описаний взаємозв'язок показника EVA і вартості компанії [2]. Дана концепція досить швидко стала застосовуватися провідними американськими компаніями, такими як Coca-Cola, General Electric, а згодом їх досвід стали переймати компанії (у тому числі й невеликі) в інших країнах світу.

У світовій практиці під економічною доданою вартістю розуміють приріст ринкової вартості підприємства, отриманий на основі ефективного використання менеджерами наявного в розпорядженні капіталу. Тому перевищення прибутковості інвестованого в підприємство капіталу над вартістю його залучення свідчить про те, що підприємство протягом операційного періоду створює нову вартість, а в протилежному випадку спостерігається від'ємна економічна додана вартість, що зумовлює низьку ефективність діяльності підприємства.

Основна ідея та економічний сенс концепції EVA полягає в тому, що капітал, вкладений в компанію, повинен працювати з такою ефективністю, щоб забезпечити норму інвесторам, акціонерам або іншим власникам більшу, ніж інші доступні на ринку варіанти вкладень з тим же рівнем ризику. Тобто даний показник, на відміну від таких показників, як чистий прибуток на акцію (EPS), прибуток до сплати податків, відсотків, зносу і амортизації (EBITDA), прибуток на інвестований капітал (ROIC) та ін., враховує всі витрати на ведення бізнесу: фактичні (явні) та альтернативні (неявні) витрати, що, в свою чергу, дозволяє інвесторам порівняти прибутковість, отриману завдяки використанню капіталу компанії, з альтернативними витратами вкладення своїх коштів.

EVA розраховується як різниця між чистим операційним прибутком після вирахування податків та плати за весь інвестований в компанію капітал з урахуванням спеціальних поправок до прибутку і капіталу (так званих еквівалентів власного капіталу в концепції EVA). Крім того, для розрахунку EVA вихідні бухгалтерські дані беруться скоригованими. Ці коригування мають на меті відобразити дійсні обсяги ресурсів і стратегічну спрямованість їх використання з урахуванням галузевих особливостей і тим самим усунути недоліки стандартів бухгалтерського обліку [1].

Вочевидь, що використання показника економічної доданої вартості (EVA) відіграє важливе місце в оцінці ефективності діяльності підприємства, оскільки:

- дозволяє оцінювати одночасно прибутки підприємства і плату за використання капіталу, задіяного для отримання таких прибутків;
- сприяє визначенню керівниками підприємства факторів впливу на прибутковість;
- є інструментом мотивації менеджерів (управлінці) підприємства;
- передбачає підвищення прибутковості здебільшого за рахунок оптимізації напрямів використання капіталу, а не шляхом спрямування основних зусиль на скорочення витрат.

Таким чином, знання величини, складу і динаміки показника економічної доданої вартості дозволяє власникам та інвесторам приймати обґрунтовані рішення щодо напрямів вкладення коштів, визначати відповідний рівень прибутковості підприємства; оцінити додану вартість, яку «заробили» управлінці для власників підприємства на основі використання довіреного ним капіталу.

Список використаної літератури:

1. Ивашковская И.В. Экономическая добавленная стоимость. Концепции. Подходы. Инструменты / И.В. Ивашковская, Е.Б. Кукина, И.В. Пенкина // Корпоративные финансы. – 2010. – № 2(14). – С. 103-108
2. Stewart, G. Bennet The Quest for Value // Harper Business. – 1991. – № 4